

**Frygten vokser blandt jødiske indbyggere i Sverige.
Nu vil landet sikre bedre forhold**

**I en tid med voksende antisemitisme barsler Sverige med en ny og omfattende 10-årig strategi, der skal sikre bedre forhold for den jødiske minoritet.
Danmark kan tage ved lære på flere punkter**

Johan Varning Bendtsen
Norden-korrespondent

Benjamin Krasnik
Journalist

En menneskekæde udtrykker i november sidste år støtte til den jødiske minoritet foran synagogen i Malmø, der har oplevet en stigning i antisemitiske hændelser den seneste tid.

Efter måneder med meldinger om stigning i antisemitiske episoder og voksende frygt blandt jødiske indbyggere i større svenske byer kom der i sidste uge et lille lys i en mørk tid for Sveriges jøder.

I onsdags præsenterede et udvalg nedsat af den forrige regering nemlig deres bud på en strategi, der over en 10-årig periode skal gøre det lettere at leve som jøde i Sverige.

"Et stærkt jødisk liv for fremtidige generationer" kortlægger blandt andet den jødiske minoritets historie i Sverige, forholdene for svenske jøder i dag samt hindringer for jødisk liv i fremtiden.

Som en del af strategien indgår blandt andet forslag, der skal fjerne hindringer for at gå i jødisk skole, bibeholde sin jødiske identitet på plejehjem, holde fri på jødiske helligdage, omskæring af drenge så vel som mulighed for at leve i overensstemmelse med reglerne for kosher, tilladte fødevarer. Desuden sigter strategien mod "at sikre, at jødisk kultur og jiddisch kan overføres til unge og fremtidige generationer".

Noget, der ifølge Maria Arnholm, som har stået i spidsen for arbejdet med strategien, og som blandt andet har en fortid som svensk ligestillingsminister, er på høje tid. Sverige kæmper nemlig i disse år med en udbredt antisemitisme, utryghed og frygt blandt landets jødiske indbyggere.

"I Norrköping, for eksempel, er synagogen blevet udsat for gentagne angreb. I Umeå er den jødiske forening lukket, fordi ingen turde bruge den," siger Arnholm til Dagens Nyheter.

At truslen mod den jødiske minoritet i Sverige er reel, vidner omstændighederne omkring pressekonferencen sidste uge ligeledes om. For at deltage i arrangementet, hvor strategien onsdag blev overbragt til den svenske kulturminister, skulle man nemlig tilmelde sig, inden man fik at vide, hvor arrangementet fandt sted. For alle andre var adressen hemmelig.

Forbilledligt konkret

Den nye strategi, der har været under udarbejdelse siden sommeren 2022, er ifølge Svante Lundgren, forsker i jødiske studier på Lunds Universitet, "forbilledligt konkret", ikke specielt dyr og noget, hvor der findes politisk konsensus om behovet for handling.

"Jeg forventer ikke partipolitiske slagsmål omkring det her. Og når strategien først bliver gjort til virkelighed, kommer det på forskellig vis til at styrke alt, der har med jødisk liv at gøre - menighederne, foreningerne, det jødiske museum, jødiske skoler, forskning om jødedom og så videre," vurderer han.

"Vi kommer også til at se en øget indsats mod antisemitisme, men på det punkt er jeg ikke optimistisk. Uanset hvor store antiracistiske indsatser samfundet gør, vil der altid findes ekstremister. Ud af hele Sveriges befolkning er jødehaderne ganske få, men de er alligevel tilstrækkeligt mange og tilstrækkeligt fanatiske til at udgøre en reel trussel. Så synagogerne og andre jødiske institutioner kommer desværre også til at have behov for streng bevogtning fremover."

Til Dagens Nyheter oplyser kulturminister Parisa Liljestrånd, der også var til stede ved præsentationen af rapporten, at området er en prioritet for regeringen. Bliver den nye strategi vedtaget, træder den i kraft fra 2025 - jubilæumsåret for, at kong Gustav III åbnede Sverige for jødisk indvandring.

Danmark kan tage ved lære

I Danmark er der øget fokus på landets jødiske befolkningsgruppe. I januar 2022 kom den daværende socialdemokratiske regering med en handlingsplan mod antisemitisme, og året efter blev det besluttet at indføre obligatorisk undervisning i holocaust i folkeskolen.

"På nogle punkter er Danmark foran Sverige, for eksempel sikkerheden for jøder, der blev skærpet efter mordet på en jødisk vagt foran synagogen i 2015," siger Sofie Lene Bak, som er historielektor på Københavns Universitet og holocaustekspert.

Men på flere punkter kan Danmark lade sig inspirere af svenskerne, påpeger hun. Det handler blandt andet om at fremtidssikre eksisterende indsatser såsom informationscentret og registreringen af hadforbrydelser, som begge ligger hos Det Jødiske Samfund.

"Man har de institutionelle rammer, men stabilitet og kontinuitet i grundlaget er ikke sikret, hvilket er et fokus i Sverige. Det handler om ikke at være afhængig af særbevillinger og særpuljer," siger Sofie Lene Bak, som også nævner forskning som et område, hvor Danmark halter bagefter.

"Det er fint med information og undervisning i folkeskolen. Men der skal være noget at informere om og undervise i. Der har man i Sverige eksplicit fokus på at etablere jødiske studier og studier i antisemitisme og holocaust i universitetssammenhæng. De har en klar forståelse for fødekæden af viden, som er nævnt i den danske handlingsplan, men som ikke er blevet til noget endnu."

Et sidste tema, som Danmark ifølge historikeren kan lære af, er den nationale selvforståelse og forudsætningen for at forstå og støtte en religiøs minoritet som den jødiske.

"Det påpeges i den svenske redegørelse som en mulig fare, at man betragter sig som et sekulariseret, moderne og progressivt samfund, hvor religiøse praksisser fremmedgøres som eksempelvis i debatten om omskæring. Denne selvforståelse er beskrevet som en potentiel hindring for jødiske medborgeres muligheder for at praktisere religionen, hvilket man kan oversætte til dansk kontekst en til en," siger Sofie Lene Bak.

Venligst "sakset" fra Kristeligt Dagblads e-avis den 3. februar 2024.